مقاله تحقیقی

مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل
سال ۱۳۹۸، دوره ۲۱، صفحه ۲۲۹-۲۲۳

ارائه مدل تاثیر اخلاق پژوهشگری بر کیفیت پژوهش اعضای هیأت علمی

صدیقه بالغی دماوندی (MA)[۱]، فرشیده ضامنی (PhD)*[۱]، مریم تقوایی یزدی (PhD)[۱]

۱-دانشکده علوم انسانی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

دریافت: ۹۸/۲/۲۴، اصلاح: ۹۸/۴/۲۹، پذیرش: ۹۸/۵/۸

خلاصه

سابقه و هدف: با رشد فزاینده پژوهش در جامعه و اهمیت و ضرورت تحقیق در توسعه و پیشرفت، بنظر می رسد، رعایت اصول اخلاق در پژوهش یکی از ارکان مهم و ضروری برای توسعه علم و دانش باشد. لذا این مطالعه به منظور تاثیر اخلاق پژوهشگری بر کیفیت پژوهش اعضای هیأت علمی و ارائه مدل انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه مقطعی بر روی ۳۲۰ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی کلان منطقه یک کشور (بابل، سمنان، شاهرود، گلستان، گیلان و مازندران) که به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند، انجام گردید. به منظور بررسی تأثیر اخلاق پژوهشگری بر کیفیت پژوهش از پرسش‌نامه‌های محقق ساخته اخلاق پژوهشگری شامل ۶۵ سوال و دو بعد «فردی و اجتماعی» و نه مولفه (امانتداری، مسئولیت‌پذیری، تعهد حرفه‌ای، دانش و معلومات، پشتکار و صبوری، رعایت حقوق آزمودنی‌ها، روحیه کار گروهی، مسئولیت در قبال انتشار نتایج و توجه به نیازهای جامعه) و پرسشنامه کیفیت پژوهش شامل ۳۱ سوال و چهار بعد «بودجه و تجهیزات، توسعه منابع اطلاعاتی، توسعه منابع انسانی و ساختار سازمان» که در هر دو پرسشنامه با توجه به تعداد سوالات هر مولفه نمره گذاری برحسب لیکرت از ۱ تا ۵ انجام شده و سپس تاثیر هر مولفه در اخلاق پژوهشگری بر کیفیت پژوهش بررسی گردید.

یافته‌ها: از ۳۲۰ نمونه مورد مطالعه ۲۲۳ نفر (۶۹/۷٪) مرد و ۹۷ نفر (۳۰/۳٪) زن بودند. میانگین نمره امانت‌داری در مردان (۲۴/۲۰±۵/۶۹) و در زنان (۲۵/۷۲±۵/۸۱) بود($p<۰/۰۵$). اخلاق پژوهشگری با ضریب استاندارد (۰/۸۱۴) بر کیفیت پژوهش تاثیر داشت. نتایج نشان داد که، از بین ابعاد اخلاق پژوهشگری، بُعد امانتداری، مسئولیت پذیری، رعایت حقوق آزمودنی‌ها و روحیه کار گروهی بر کیفیت پژوهش تاثیر مثبت و معنی‌داری دارند ($p<۰/۰۵$).

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که اخلاق پژوهشگری بر کیفیت پژوهش اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی کلان منطقه یک کشور تاثیر دارد.

واژه‌های کلیدی: اخلاق پژوهشگری، کیفیت پژوهش، اعضای هیات علمی، دانشگاه علوم پزشکی.

مقدمه

اهمیت دادن به تحقیق و پژوهش و افزایش فعالیت‌های پژوهشی در هر کشور سبب توسعه و پیشرفت گردیده و خودکفایی و استقلال واقعی را برای آن جامعه به ارمغان می‌آورد. اولین قدم برای سامان بخشیدن به امر تحقیق در جامعه، دستیابی به درکی صحیح از توانمندی‌ها، امکانات موجود و پی‌بردن به نقاط قوت و ضعف پژوهش است. بیشترین فعالیت‌های تحقیقاتی و تولیدات علمی توسط دانشگاه‌ها، از جمله دانشگاه‌های علوم پزشکی صورت می‌گیرد. بنابراین هر چه پژوهش‌ها با کیفیت بهتری انجام گیرند، توسعه و پیشرفت علمی آن کشور شتاب بیشتری خواهد گرفت (۱). پژوهش دربرگیرنده اصولی است که مراحل اصلی شامل انتخاب عنوان، تبیین روش شناسی پژوهش، جمع آوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل داده‌ها و نشر نتایج را هدایت‌کرده و دستورالعمل‌هایی برای مسئولیت پذیری پژوهشگران فراهم می‌کند. همچنین به آنها کمک می‌کند تا با استانداردهای حرفه‌ای پذیرفته شده، پژوهش‌های علمی انجام دهند (۴-۲). پژوهش‌های کارآزمایی بالینی(Clinical Trial) نوعی پژوهش هستند که برای بررسی رابطهٔ علت و معلولی در مداخله درمانی استفاده می شوند و افراد بصورت تصادفی در دو گروه، در معرض مداخلهٔ درمان و گروه دیگر به عنوان گروه شاهد، مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. از آنجائیکه این روش، به‌عنوان بهترین روش علمی برای ارزیابی روش‌های درمانی می باشد. با توجه به اهمیت موضوع در مطالعات کارآزمایی بالینی همواره از لحاظ رعایت ملاحظات اخلاقی در کانون توجه بوده و تاکید زیادی می‌گردد(۷-۵). هدف از رعایت اصول اخلاق در پژوهش های پزشکی حفاظت از آزمودنی‌های انسانی شرکت کننده است، طوری که سلامت افراد و جامعه فدای گسترش دانش و پژوهش یا منافع مالی حاصل از پژوهش نگردد. دلیل دانستن علم اخلاق و رعایت اصول و قوانین آن برای تحقیق این است که محقق و سوژه‌های تحقیق، به اندازه کافی و مطلق، آگاه و ذی صلاح نیستند تا ضرورت و اقتضای یک پژوهش را از نظر ارزش علمی و اخلاقی پروژه تشخیص دهند و همچنین برای تشخیص این که سوژه های

▣ این مقاله حاصل پایان نامه صدیقه بالغی دانشجو دکتری رشته مدیریت آموزش عالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری می باشد.

* مسئول مقاله: دکتر فرشیده ضامنی
آدرس: ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشکده علوم انسانی، واحد ساری. تلفن: ۳۳۰۳۳۷۲۹-۰۱۱
E-mail: f_zameni@yahoo.com

[DOR: 20.1001.1.15614107.1398.21.1.35.0]
[DOI: 10.22088/jbums.21.1.223]

پژوهش در مقابل ضرر و زیان تا حداکثر امکان، محافظت خواهند شد. لذا محققان به کمیته مجرب و بی طرفی برای اثبات صلاحیت خویش نیاز دارند. محققان موظفند که نتایج تحقیق خود را صادقانه، دقیق و کامل و به دور از تعارض منافع به چاپ برسانند. نحوه گزارش نتایج تحقیق و پژوهش باید ضامن حقوق مادی و معنوی تمامی همکاران مرتبط با پژوهش و منابع حمایت کننده پژوهش باشد.

یکی از مهمترین الزامات تحقیقات‌پزشکی این است که تحقیق در سلامت و آسایش جامعه موثر باشد. هر چه پژوهش با اعتبار بالای اخلاقی انجام گردد به کیفیت آن می افزاید و یکی از عواملی که می‌تواند بر کیفیت پژوهش تاثیرگذار باشد، رعایت اخلاق در پژوهش است. Imaz و همکاران نیز بیان نمودند که رعایت اصول اخلاقی در انجام تحقیقات منجر به بالاتر رفتن کیفیت پژوهش می گردد(۸). Baleghi و همکاران در تحقیق خود بیان نمودند که رعایت اخلاق در پژوهش، در جامعه علمی سلامت، نیازمند توجه به زیرساخت‌های لازم و کیفیت بالای پژوهش می‌باشد(۹). همچنین Zahedpasha و همکاران در تحقیق بر روی پایان نامه های دانشجویان پزشکی در سال ۱۳۸۰به این نتیجه رسیدند که فقط در ۱۶درصد موارد ملاحظات اخلاقی رعایت می‌گردد و پیشنهاد به برگزاری کارگاههای اخلاق نمودند(۱۰). عدم رعایت اخلاق در علم و پژوهش موجب تهدید ثبات و انسجام تحقیق علمی می‌شود(۱۳-۱۱).

لذا اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه‌ها از جمله دانشگاه های علوم پزشکی باید به کدهای اخلاقی و استانداردهای اخلاقی مرتبط با حرفه خود آشنا بوده و تسلط کافی در این زمینه داشته باشند؛ چرا که پایبندی به اخلاق علمی و صداقت در پژوهش موجب بهبود کیفیت پژوهش و توسعه علمی کشور می‌شود. لذا این مطالعه به منظور تاثیر اخلاق پژوهشگری بر کیفیت پژوهش اعضای هیأت علمی و ارائه مدل انجام شد.

مواد و روش ها

این مطالعه مقطعی پس از تصویب در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی بابل با کد اخلاق IR.MUBABOL.HRI.REC. ۱۳۹۷.۲۹۹ بر روی ۳۲۰ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی کلان منطقه یک کشور (بابل، سمنان، شاهرود، گلستان، گیلان و مازندران) که با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای براساس واحد دانشگاهی انتخاب شدند، انجام گردید.

جهت جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک، اخلاق پژوهشگری و کیفیت پژوهش محقق ساخته استفاده شد. پرسشنامه محقق ساخته اخلاق پژوهشگری شامل ۶۵ سوال و دو بعد «فردی و اجتماعی» و نه مولفه (امانتداری، مسئولیت‌پذیری، تعهد حرفه‌ای، دانش و معلومات، پشتکار و صبوری، رعایت حقوق آزمودنی‌ها، روحیه کار گروهی، مسئولیت در قبال انتشار نتایج و توجه به نیازهای جامعه) است که در مقیاس لیکرت از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. در هر حیطه با توجه به تعداد سوالات به ترتیب نمره های ۷ تا ۳۵، ۶ تا ۳۰، ۷ تا ۳۵، ۵ تا ۲۵ ۸ تا ۴۰، ۸ تا ۴۰، ۸ تا۴۰ و ۶ تا ۳۰ تعلق گرفت. روایی صوری و محتوایی آن به تایید متخصصان رسید و پایایی آن با با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ تایید شد. پرسشنامه محقق ساخته کیفیت پژوهش شامل ۳۱ سوال و چهار بعد «بودجه و تجهیزات، توسعه منابع اطلاعاتی، توسعه منابع انسانی و ساختار سازمان» است که در مقیاس لیکرت از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود و در هر حیطه به ترتیب نمره های ۸تا۴۰، ۱۰ تا۵۰، ۸ تا ۴۰ و ۶ تا ۳۰ تعلق گرفت. روایی صوری و محتوایی آن به تایید متخصصان رسید و پایایی آن با با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ تایید شد. سپس تاثیر اخلاق پژوهشگری و مولفه های مختلف آن بر کیفیت پژوهش براساس نمره کسب شده بررسی گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده نرم فزارهای SPSS21 و PLS و آزمون‌های آماری T-Testو ANOVA و تست تعقیبی Tukey و رگرسیون چند متغیره انجام شد و $p<۰/۰۵$ معنی دار در نظر گرفته شد.

یافته ها

از ۳۲۰ نمونه مورد مطالعه ۲۲۳ نفر (۶۹/۷٪) مرد و ۹۷ نفر (۳۰/۳٪) زن بودند. ۲ نفر (۰/۶٪) مجرد و ۳۱۸ نفر (۹۹/۴٪) متأهل بودند. همچنین ۵۹ نفر (۱۸/۵٪) دارای سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال و ۷۵ نفر (۲۳/۴٪) دارای سابقه کاری بالای ۲۰ سال بودند. ۴۲ نفر (۱۳/۱٪) در گروه سنی کمتر از ۴۵ سال و ۸۱ نفر (۲۵/۳٪) در گروه سنی بالای ۵۰ سال بودند. همچنین ۲۰۵ نفر (۶۴/۱٪) استادیار و ۱۹ نفر (۵/۹٪) استاد بودند (جدول ۱). از بین ابعاد اخلاق پژوهشگری فقط در امانتداری بین اعضای هیات علمی زن و مرد تفاوت معنی‌داری وجود داشت ($p=۰/۰۳$). میانگین نمره امانتداری در مردان، ۲۴/۲۰±۵/۶۹ و در زنان ۲۵/۷۲±۵/۸۱ می‌باشد که نشان دهنده آن است امانت داری در زنان به طور معنی‌داری بیشتر از مردان است، ولی در سایر ابعاد اخلاق پژوهشگری بین اعضای هیات علمی زن و مرد تفاوت معنی‌داری وجود نداشت (جدول ۲).

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد مشخصات جمعیت شناختی آزمودنی‌ها

متغیرها	تعداد(درصد)
جنس	
مرد	۲۲۳ (۶۹/۷)
زن	۹۷ (۳۰/۳)
وضعیت تاهل	
مجرد	۲ (۰/۶)
متاهل	۳۱۸ (۹۹/۴)
سابقه کار	
کمتر از ۱۰ سال	۵۹ (۱۸/۵)
۱۰ تا ۲۰ سال	۱۸۶ (۵۸/۱)
بالای ۲۰ سال	۷۵ (۲۳/۴)
سن	
کمتر از ۴۰ سال	۴۲ (۱۳/۱)
۴۰ تا ۵۰ سال	۱۹۷ (۶۱/۶)
بالای ۵۰ سال	۸۱ (۲۵/۳)
مرتبه علمی	
مربی	۳۵ (۱۰/۹)
استادیار	۲۰۵ (۶۴/۱)
دانشیار	۶۱ (۱۹/۱)
استاد	۱۹ (۵/۹)

[DOR: 20.1001.1.15614107.1398.21.1.35.0]
[DOI: 10.22088/jbums.21.1.223]

نتایج آزمون نشان داد که در تمامی ابعاد کیفیت پژوهش بین اعضای هیات علمی زن و مرد تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. و میانگین تمامی ابعاد کیفیت پژوهش (بودجه و تجهیزات در مردان (۲۸/۵۵±۶/۹۸) و در زنان (۲۸/۸۸±۶/۰۴)، توسعه منابع اطلاعاتی در مردان (۳۶/۲۲±۸/۶۲) و در زنان (۳۷/۱۳±۷/۶۹)، توسعه منابع انسانی در مردان (۲۵/۳۱±۶/۶۲) و در زنان (۲۵/۸۷±۵/۸۳) و ساختار سازمان در مردان (۲۱/۶۹±۵/۴۶) و در زنان (۲۲/۰۴±۴/۸۳)، در زنان بیشتر از مردان است ولی این تفاوت معنی‌دار نیست. نتایج آزمون تحلیل واریانس یک راهه (ANOVA) نشان داد که، بین اعضای هیات علمی برحسب سابقه کاری در تمامی ابعاد اخلاق پژوهشگری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. میانگین امانتداری در افراد با سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال (۳۶/ ۵ ±۲۴/۹۱)، مسئولیت پذیری در افراد با سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال (۳۵/۷۲±۷/۶۳)، تعهد حرفه‌ای در افراد با سابقه کاری بالای ۲۰ سال (۲۲/۴۴±۵/۱۲)، دانش و معلومات در افراد با سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال (۲۴/۹۸±۵/۴۱)، پشتکار و صبوری در افراد با سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال (۱۸/۲۰±۴/۱۰)، رعایت حقوق آزمودنی‌ها در افراد با سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال (۲۸/۸۸±۶ /۱۶)، روحیه کار گروهی در افراد با سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال (۲۸/۵۷±۶/۰۵)، مسئولیت در قبال انتشار نتایج در افراد با سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال (۲۸/۴۰±۶/۱۲) و توجه به نیازهای جامعه در افراد با سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال (۲۰/۹۴±۴/۴۴) بیشتر می‌باشد، ولی این تفاوت معنی‌دار نیست. بین اعضای هیات علمی برحسب مرتبه علمی در ابعاد اخلاق پژوهشگری تفاوت معنی‌داری وجود نداشت و میانگین امانتداری در استادیار (۲۴/۷۹±۵/۶۶)، مسئولیت پذیری در دانشیار (۳۵/۹۱±۹/۳۷)، تعهد حرفه‌ای در دانشیار (۲۳/۱۸±۵/۱۳)، دانش و معلومات در دانشیار (۲۵/۱۹±۵/۷۳)، پشتکار و صبوری در استادیار (۱۷/۹۸±۳/۹۸)، رعایت حقوق آزمودنی‌ها در استادیار (۲۸/۶۰±۶/۲۳)، روحیه کار گروهی در استادیار (۲۸/۲۵±۶/۱۴)، مسئولیت در قبال انتشار نتایج در استادیار (۲۸/۵۴±۶/۰۴) و توجه به نیازهای جامعه در استادیار (۲۱/۲۲±۴/۵۵) بیشتر است ولی این تفاوت معنی‌دار نیست. نتایج آزمون رگرسیون چندمتغیره نشان داد که از بین ابعاد اخلاق پژوهشگری، بُعد امانت داری، مسئولیت پذیری، رعایت حقوق آزمودنی‌ها و روحیه کار گروهی بر کیفیت پژوهش تاثیر مثبت و معنی‌داری دارند ($p<۰/۰۵$). ولی تاثیر تعهد حرفه‌ای، دانش و معلومات، پشتکار و صبوری، مسئولیت در قبال انتشار نتایج و توجه به نیازهای جامعه بر کیفیت پژوهش معنی‌دار نمی‌باشد. همچنین امانت‌داری بیشترین تاثیر را بر کیفیت پژوهش دارد ($\beta=۰/۳۴۰$). مقدار R^2 (۰/۶۸) نشان می‌دهد که حدود ۶۸ درصد از واریانس نمره کیفیت پژوهش توسط ابعاد اخلاق پژوهشگری تبیین شده است (جدول ۳).

همچنین نتایج نشان داد که اخلاق پژوهشگری بر کیفیت پژوهش اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی کلان منطقه یک کشور تاثیر مثبت و معنی دار دارد (نمودار۱).

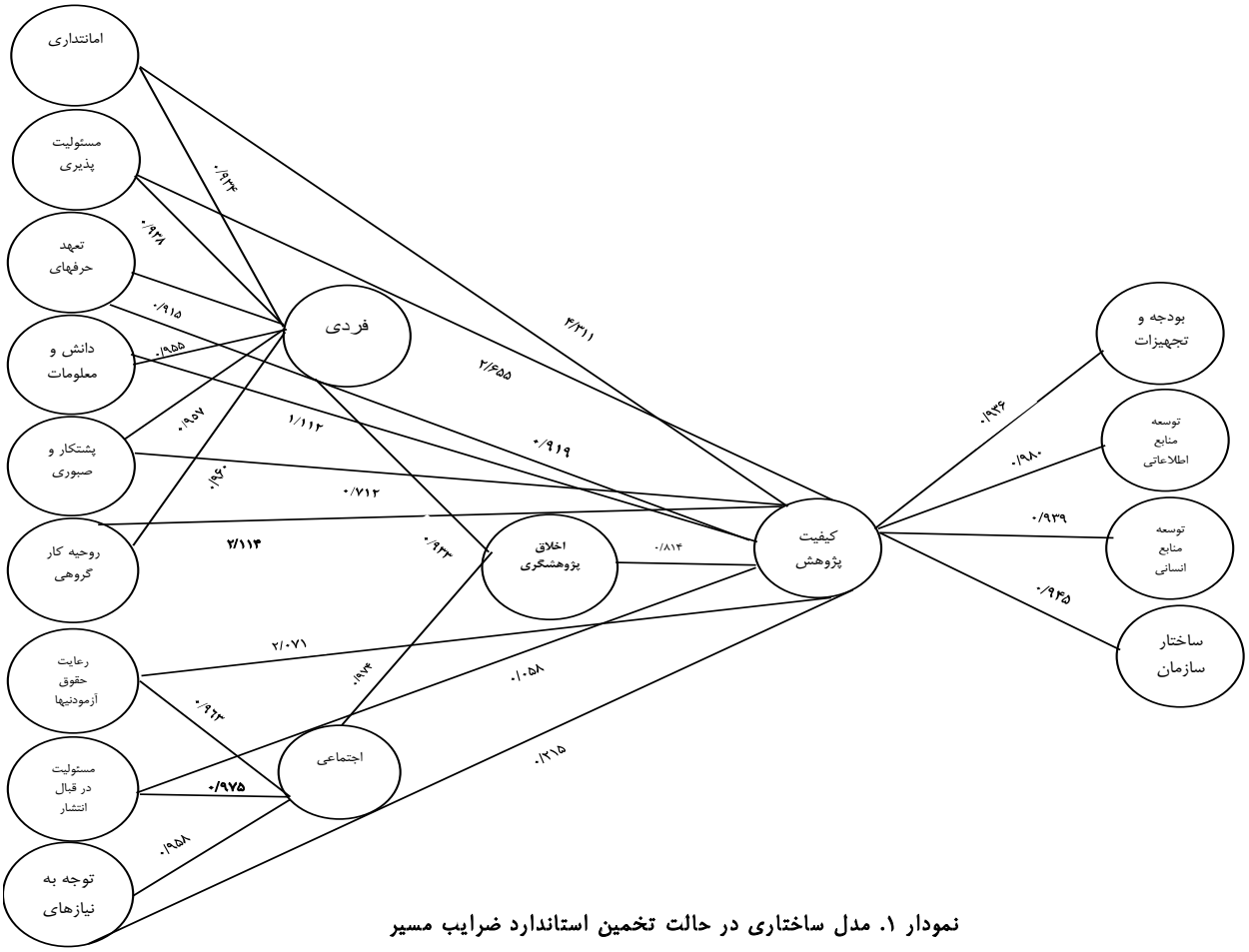
جدول ۲. مقایسه ابعاد اخلاق پژوهشگری بر حسب جنسیت

متغیر	مرد Mean±SD	زن Mean±SD	P-value
امانتداری	۲۴/۲۰±۵/۶۹	۲۵/۷۲±۵/۸۱	۰/۰۳۰
مسئولیت پذیری	۳۴/۷۷±۷/۹۷	۳۶/۳۲±۸/۲۶	۰/۱۱۳
تعهد حرفه‌ای	۲۲/۱۷±۴/۹۳	۲۲/۵۷±۵/۱۷	۰/۵۱۴
دانش و معلومات	۲۴/۶۲±۵/۱۳	۲۵/۸۶±۵/۶۶	۰/۰۵۵
پشتکار و صبوری	۱۷/۶۴±۳/۹۷	۱۸/۲۷±۴/۲۳	۰/۲۰۰
رعایت حقوق آزمودنی‌ها	۲۸/۰۰±۶/۲۹	۲۹/۰۳±۶/۵۵	۰/۱۸۹
روحیه کار گروهی	۲۷/۸۰±۶/۲۴	۲۸/۴۲±۶/۵۳	۰/۴۲۲
مسئولیت در قبال انتشار نتایج	۲۷/۸۳±۶/۲۷	۲۸/۹۰±۶/۵۷	۰/۱۶۹
توجه به نیازهای جامعه	۲۰/۶۲±۴/۷۲	۲۱/۵۹±۴/۷۹	۰/۰۹۴

جدول ۳. نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره برای تعیین تاثیر ابعاد اخلاق پژوهشگری بر کیفیت پژوهش

متغیرها	β	T	P-value	F	P-value	R	R^2
عدد ثابت	–	۴/۰۵۹	<۰/۰۰۱				
امانتداری	۰/۳۴۰	۴/۳۱۱	<۰/۰۰۱				
مسئولیت پذیری	۰/۲۰۴	۲/۶۵۵	۰/۰۰۸				
تعهد حرفه‌ای	۰/۰۶۸	۰/۹۱۹	۰/۳۵۹				
دانش و معلومات	−۰/۱۰۴	−۱/۱۱۲	۰/۲۶۷	۷۳/۰۳۵	<۰/۰۰۱	۰/۸۲۴	۰/۶۸
پشتکار و صبوری	−۰/۰۸۴	−۰/۷۱۲	۰/۴۷۷				
رعایت حقوق آزمودنی‌ها	۰/۲۵۴	۲/۰۷۱	۰/۰۳۹				
روحیه کار گروهی	۰/۱۶۷	۲/۱۱۴	۰/۰۳۵				
مسئولیت در قبال انتشار نتایج	۰/۰۰۶	۰/۰۵۸	۰/۹۵۳				
توجه به نیازهای جامعه	۰/۰۲۲	۰/۲۱۵	۰/۸۳۰				

[DOR: 20.1001.1.15614107.1398.21.1.35.0]
[DOI: 10.22088/jbums.21.1.223]

نمودار ۱. مدل ساختاری در حالت تخمین استاندارد ضرایب مسیر

بحث و نتیجه گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که، از بین ابعاد اخلاق پژوهشگری، بُعد امانتداری، مسئولیت پذیری، رعایت حقوق آزمودنی‌ها و روحیه کار گروهی بر کیفیت پژوهش تاثیر مثبت و معنی‌داری دارند. این یافته با نتایج پژوهش Wayn همخوانی دارد(۱۴). مطالعه Wayn نشان داد که اخلاق پژوهش بر کیفیت پژوهش در دانشگاه تاثیرگذار است و اساتید می‌توانند با رعایت اصول اخلاقی، به آموزش برنامه-های دانشگاهی بپردازند. در تبیین یافته مطالعه حاضر می‌توان گفت که؛ رعایت اخلاق پژوهشی بیانگر این است که پژوهشگران به فرآیندها، اصول و استانداردهای اجرایی و اخلاقی پژوهش آشنایی و آگاهی داشته و پژوهش‌های خود را با رعایت اصول احترام، صحت درستی، حفظ شأن، رازداری و رعایت مسائل اخلاقی انجام می‌دهند. در مطالعه Sabet و همکاران نتایج آزمون مدل نشان داد که متغیر وجدانی بودن بر متغیر رعایت اخلاق پژوهش دارای اثر مستقیم و معنی داری است و همچنین به رعایت اخلاق پژوهش و تأثیر عمیق آن بر کیفیت فعالیت پژوهشی تأکید شده است (۱۵). Dag و همکاران در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که صداقت، اصالت، ارزش علمی و اجتماعی در انجام تحقیقات به عنوان ویژگی های مهم در کیفیت تحقیق می باشند(۱۶)، Imaz و همکاران نیز بیان نمودند که رعایت اصول اخلاقی در انجام تحقیقات منجر به بالاتر رفتن کیفیت پژوهش می گردد(۸). در این تحقیق امانتداری، مسئولیت پذیری، رعایت حقوق آزمودنی‌ها و روحیه کار گروهی بر کیفیت پژوهش تاثیر مثبت و معنی-داری داشتند. Sabet و همکاران در تحقیق خود نشان دادند که؛ از بین متغیرهای تحقیق به ترتیب متغیرهای وجدانی بودن، شدت تنبیه ادراک شده، آموزش اخلاق پژوهش و نگرش مذهبی بیشترین اثر را بر رعایت اخلاق پژوهش داشته‌اند، اما خودتنظیمی پژوهش بر رعایت اخلاق پژوهش تاثیر نداشت(۱۵)؛ Sajadian و همکاران در مطالعه خود نشان دادند که؛ میان اخلاق پژوهشی و ابعاد آن (احترام به حقوق صاحب اثر پژوهشی، عدم ضرر رسانی به صاحبان اثر، رعایت عدالت در پژوهش) با تسهیم دانش در میان مربیان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان تهران رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد(۱۷). Wynn در پژوهش خود نشان داد که؛ رعایت اصول اخلاق در پژوهش بر کیفیت پژوهش های دانشگاه تاثیرگذار است. اساتید می‌توانند با رعایت اصول اخلاقی، به آموزش برنامه‌های دانشگاهی بپردازند(۱۴). از نظر Brito و همکاران با میزان استناد دهی می توان کیفیت پژوهش را سنجید(۱۸). Ghanbari و همکاران در پژوهش خود نشان دادند که؛ دیدگاه دانشجویان در خصوص رعایت استانداردهای اخلاق و ابعاد آن (در اساتید پژوهشی) مطلوب ارزیابی گردید. همچنین اخلاق حرفه‌ای بر تضمین کیفیت تاثیر مثبت و معنی‌دار داشت(۱۹)؛ Yamni Dozi Sorkhabi و همکاران، در مطالعه خود نشان دادند که؛ دانشجویان در مراحل تهیه و تدوین پایان نامه نسبت به مؤلفه‌های اخلاق پژوهشی (امانت داری، تعهد حرفه‌ای پایبند هستند(۲۰). MatlabiFard و همکاران، در مطالعه خود نشان دادند که؛ ویژگی‌های فردی شامل تعهد، صداقت، انگیزش، پشتکار و صبوری، روحیه همکاری و کار گروهی در پژوهش است. مسئولیت‌های حرفه‌ای پژوهشگران شامل مسئولیت در برابر جامعه،

[DOR: 20.1001.1.15614107.1398.21.1.35.0]
[DOI: 10.22088/jbums.21.1.223]

حامیان، همکاران، آزمودنی‌ها، موضوع پژوهش، محققان دیگر، جمع آوری و تحلیل داده‌ها و انتشار یافته‌ها است(۲۱). در این تحقیق مولفه های بعد فردی اخلاق پژوهشگری امانت داری، مسئولیت پذیری، تعهد حرفه ای، دانش و معلومات، پشتکاری و صبوری و روحیه کار گروهی در نظر گرفته شد و مسئولیت در قبال انتشار، رعایت حقوق آزمودنی و توجه به نیازهای جامعه در بعد اجتماعی بررسی گردید. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که اخلاق پژوهشگری بر کیفیت پژوهش اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی تاثیر مثبت و معنی دار دارد. لذا پیشنهاد می گردد، با توجه به رشد فزاینده پژوهش در جامعه و اهمیت و ضرورت پژوهش و همچنین با توسعه و پیشرفت مراکز آموزش عالی، رعایت اصول اخلاق در پژوهش بعنوان یکی ارکان مهم و ضروری برای حفظ و توسعه علم و دانش مورد تأکید قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری و کلیه اعضا هیات علمی کلان منطقه یک کشور که در این تحقیق همکاری داشتند، تقدیر و تشکر می گردد.

[DOR: 20.1001.1.15614107.1398.21.1.35.0]
[DOI: 10.22088/jbums.21.1.223]

Presenting a Model of Impact of Research Ethics on the Quality of Research of Faculty Members

S. Baleghi Damavandi(Msc)[1], F. Zameni(PhD) *[1], M. Taghvaee Yazdi (PhD)[1]

1. Faculty of Humanities, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, I.R.Iran

J Babol Univ Med Sci; 21; 2019; PP: 223-29

Received: May 14th 2019, Revised: July 20th 2019, Accepted: July 30th 2019.

ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVE: With the increasing growth of research in society and the importance and necessity of research in development and progress, adherence to ethics in research seems to be one of the most important pillars for the development of science. Therefore, the present study was conducted to present a model of the impact of research ethics on the quality of research of faculty members.

METHODS: This cross-sectional study was performed on 320 faculty members of Medical Sciences Universities of a large area of the country (Babol, Semnan, Shahrood, Golestan, Gilan and Mazandaran) selected by stratified random sampling. In order to investigate the impact of research ethics on research quality, researcher-made questionnaires of research ethics consisted of 65 questions and two dimensions of "individual and social" and nine components (trustworthiness, responsibility, professional commitment, knowledge and perseverance and patience, respect for the rights of the subjects, teamwork morale, responsibility for disseminating results, and attending to community needs) were used. In addition, the research quality questionnaire including 31 questions and four dimensions of "budget and equipment, information resource development, human resource development and organization structure" was applied. In both questionnaires according to the number of questions for each component, grading was based on Likert scale from 1 to 5, and then the impact of each component on research ethics on the quality of research was assessed.

FINDINGS: From 320 samples, 223 (69.7%) were male and 97 (30.3%) were female. The mean score of trustworthiness was 24.5±20.69 in males and 25.5±72.81 in females ($p<0.05$). Research ethics with standard coefficient (0.814) had an impact on research quality. The results also indicated that among the dimensions of research ethics, trustworthiness, responsibility, subject rights and teamwork spirit had a positive and significant effect on research quality ($p<0.05$).

CONCLUSION: The results of this study demonstrated that research ethics has an impact on the quality of research of faculty members of Medical Sciences Universities in a large area of the country.

KEY WORDS: *Research Ethics, Research Quality, Faculty Members, University of Medical Sciences*.

Please cite this article as follows:

Baleghi Damavandi S, Zameni F, Taghvaee Yazdi M. Presenting a Model of Impact of Research Ethics on the Quality of Research of Faculty Members. J Babol Univ Med Sci. 2019;21:223-29.

***Corresonding Author: F. Zameni(PhD)**
Address: Faculty of Humanities, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, I.R.Iran
Tel: +98 11 3303 3729
E-mail: f_zameni@yahoo.com

[DOR: 20.1001.1.15614107.1398.21.1.35.0]
[DOI: 10.22088/jbums.21.1.223]

References

1.Ebrahimzadeh F, Nasseryan J, Ghorbani M, Almasi A. The assessment of barriers to research from the viewpoint of faculty members of Lorestan University of Medical Sciences and relationship to research performance of them. YAFTE. 2016; 18(1):28-41. [In Persian]

2.Abbaszadeh M, Banifatemeh H, Alizadeh Aghdam M, Boudaghi A. A study of the relationship between the process of academic socialization and commitment to research ethics (the case of postgraduate students of tabriz university). J Appl Soc. 2018; 29(1): 63-86.[In Persian]

3.Rissanen M, Lofstrom E. Students' research ethics competences and the university as a learning environment. Int J Education Integrity. 2014; 10(2), 17–30.

4.YariGholi B. Pathology of academic research ethics: a phenomenological study. Ethics Sci Technol. 2018; 13 (1) :127-34. [In Persian]

5.Earl J. Innovative practice, clinical research, and the ethical advancement of medicine. Am J Bioethics. 2019;19(6):7-18.

6.Arslan FT, Calpbinici P. Moral sensitivity, ethical experiences and related factors of pediatric nurses: a cross-sectional, correlational study. Acta Bioethica. 2018; 24(1):9-18.

7.Yeom HA, Ahn SH, Kim SJ. Effects of ethics education on moral sensitivity of nursing students. Nurs Ethics.2017; 24(6): 644-52.

8.Imaz M, Eteraf-Oskouei T, Najafi M. Evaluation of pharmacy professional ethics in drugstores and its improvement strategies from the viewpoint of students and faculty members of tabriz school of pharmacy. Med Ethics History Med. 2018; 11(1):65-79. [In Persian]

9.Baleghi Damavandi S, Zameni F, Taghvaee Yazdi M. Place of research ethics in the health higher education system. Clin Exc. 2019; 9(1):36-47. [In Persian]

10.ZahedPasha Y, Hassanjani Roshan MR, Riahi HR. Medicalethics in theses and clinical trials in Babol University of Medical Sciences, 2001. J Babol Univ Med Sci. 2003, 5(3): 45-51. [In Persian]

11.Abbaszadeh M, Banifatemeh H, Alizadeh-Aghdam MB, Boudaghi A. The underlying commitment factors influencing research ethics among graduate students in Tabriz University: a Grounded Theory approach. IRPHE. 2016; 22(1):75-98. [In Persian]

12.Jamili Kohne Shiri F, Sadat Sadidipour S. Codes of research ethics in lived experiences of social sciences elites. Ethics Sci Technol. 2015; 9(4):1-12. [In Persian]

13.Lofstrom E. Students' ethical awareness and conceptions of research ethics. Ethics Behav. 2012; 22(5): 349-61.

14.Wynn LL. The impact of ethics review on a research-led university curriculum results of a qualitative study in australia. J Empir Res Hum Res Ethics. 2016; 11(2).

15.Sabet A, Fili A, Pouya A, Majidi A. Providing a predicting model of ethics in research among students. Ethics Sci Technol. 2018; 12(4):81-8. [In Persian]

16.Aksnes DW, Langfeldt L, Wouters P. Citations, citation indicators, and research quality: an overview of basic concepts and theories. SAGE Open. 2019; 9(1).

17.Sajadian SN. Relationship between research ethics and knowledge sharing in coaches of tehran's intellectual development institute for children and adolescents. Psychol Educat. 2017; 3(3/1): 21-33. [In Persian]

18.Brito R, Rodríguez-Navarro A. Evaluating research and researchers by the journal impact factor: Is it better than coin flipping? J Informetr. 2019;13: 314-24.

19.Ghanbari S, Ardalan MR, Beheshti R, Soltanzadeh V. University Staff Members' Ethics and Relationship with Quality in High Education. Ethics Sci Technol. 2015; 10(2):40-50. [In Persian]

20.Yamani Dozi Sorkhabi M, Khaki Sedigh A, Davodzadeh A. Investigating the status of research ethics in research experiences of postgraduate students of technical and engineering degrees in tehran state university. Iran Higher Edu. 2014; 6(2): 21-50. [In Persian]. Available from: http://ihej.ir/article-1-569-fa.pdf

21.Motallebifard A, Arasteh H, Mohabbat H, Dasta M. Research Ethics in Higher Education: Individual Characteristics and Professional Responsibilities of Researchers. J Knowled Studies. 2013; 5(19): 79-97. [In Persian]. Available from: http://qje.iau-tnb.ac.ir/article_517760_7822af6c54be97663193eb3f21569d2b.pdf

[DOR: 20.1001.1.15614107.1398.21.1.35.0]
[DOI: 10.22088/jbums.21.1.223]